

Äldrenämnden

Analys av Leanlinks prognostiserade underskott 2023

Förslag till beslut

1. Äldrenämnden noterar informationen.

Ärende

Leanlinks prognos för helåret 2023 var den 31 mars- 76 mkr. I den prognosen ligger en inarbetad effektivisering om 15 mkr för att nå en ökad inre effektivitet.

I delårsrapporten för Linköpings Kommun per den 31 mars fick Leanlink i uppdrag att i samarbete med äldrenämnden och social- och omsorgsnämnden ta fram en åtgärdsplan för att minska det underskott Leanlink prognostiserar samt genomföra en analys av vilka kostnader som var kopplade till respektive nämnd (Social och Omsorgsnämnden samt Äldrenämnden).

Ett gemensamt analysarbete av det prognostiserade underskottet har genomförts och en analysmodell har tagits fram där kostnader kopplade till äldrenämnden bedöms vara 45 mkr. För dessa tas ett åtgärdsprogram fram som presenteras för nämnden efter delåret augusti.

Bakgrund

Den huvudsakliga bedömningen är att förvaltningen bedriver en verksamhet i enlighet med äldrenämndens internbudget och Leanlinks verksamhetsplan gällande resultat och kvalitet, även om den dagliga leveransen kräver omfattande insatser för att säkra kvalitet och klara kompetensförsörjningen.

Ekonomi avviker dock väsentligt. Leanlinks prognos för helåret 2023 var per den 31 mars -76 mkr. I den prognosen ligger en inarbetad effektivisering för att nå en ökad inre effektivitet om 15 mkr. I delårsrapporten för Linköpings Kommun per den 31 mars (Dnr KS 2023-91) fick Leanlink i uppdrag att i samarbete med äldrenämnden och social- och omsorgsnämnden ta fram en åtgärdsplan för att nå en budget i balans samt genomföra en analys av vilka kostnader som var kopplade till Äldrenämnden.

Analysmodell

Ett gemensamt analysarbete av det prognostiserade underskottet har genomförts och en uppdelning har skett av kostnader kopplade till inre effektivitet respektive verksamhetskostnader. Av de 45 mkr av underskottet som bedöms tillhöra äldrenämnden bedöms 17 mkr vara kostnader som är kopplade till inre effektivitet och 28 mkr bedöms som verksamhetskostnader.

I analysarbetet har en utgångspunkt varit att göra en uppdelning i *inre effektivitet* och *verksamhetskostnader*. I det fortsatta analysarbetet och arbetet med åtgärdsplan är det väsentligt att identifiera vilka åtgärder som kräver politiska ställningstaganden och prioriteringar och vilka delar som förvaltningen ska effektivisera genom förändrade arbetsätt. Ytterligare en aspekt i det fortsatta analysarbetet är att beskriva skillnader mellan kommunal utförare och upphandlad verksamhet, detta för att den kommunala utföraren ska kunna ta sin roll som referensverksamhet.

Inre effektivitet

För äldrenämnden bedöms kostnader kopplade till inre effektivitet vara 17 mkr. Dessa är kostnader för schemaeffektivisering, (övertid, rätten till högre önskad sysselsättningsgrad, delade turer) samt bemanningsjuksköterskor, låg nyttjandegrad hemtjänst, samt ineffektiv organisering.

Följande principer gäller för kostnader som klassas som "inre effektivitet".

1. Det är kostnader som kan påverkas av inre processer, organisering, arbetsätt eller arbetsmetoder
2. Det är kostnader som härrör till processer förvaltningen själv har ett ägandeskap över.
3. Det är kostnader som inte direkt påverkas av vårdtyngd eller ökad medicinsk komplexitet.
4. Det är kostnader som inte kräver nämnds beslut för att hantera eller åtgärda.

Leanlink har inarbetat ett åtgärdsprogram för hantering av kostnaderna för inre effektivitet i budget 2023 för äldrenämndens verksamheter om 17 mkr.

Analysen av Leanlinks inre effektivitet visar att det i huvudsak finns tre områden där förvaltning bör minska kostnader, utveckla sin organisering, effektivisera sin verksamhet samt höja intäkterna. Dessa är

1. Bemanningsplanering och schemaläggning
2. Debiteringsgrad och planering av insatser
3. Sjukfrånvaro

Åtgärderna för att nå en ökad inre effektivitet som ligger i budget 2023 och som fortsätter 2024 har därför fokus på dessa områden.

Leanlink har en ineffektiv schemaläggning och bemanningsplanering som grundar sig i den tidigare avtalsstyrda verksamheten. Som stor organisation har Leanlink en potential till ökad intern produktivitet - bara genom att bättre bemanningsplanera och styra resurstid och grundbemanning. Här är ett omfattande internt förändringsarbete påbörjat både gällande organisering, arbetssätt och digitalisering men som inte kommer få fullt utslag 2023. Detta är oerhört viktigt inte minst med anledning av införandet av nya regler för dygnsvila som gäller från 1 oktober 2023 och som ställer höga krav på en effektiv bemanningsplanering för att mildra de ekonomiska effekterna. Eventuella merkostnader för dygnsvilan är inte medtagna i prognosen.

En stor kostnad är övertid där förvaltningen för 2023 har lagt en budgeterad kostnad på 22 mkr som motsvarar 38 medarbetare på helår. Genom en utvecklad bemanningsplanering och schemaläggning ska kostnaden kunna sjunka men en viss övertid kommer alltid att finnas.

Leanlinks debitering av hemtjänst samt nyttjandegrad är ett område som kräver djupare analys och genomgång. Här skiljer sig den kommunala utföraren mot de privata då antalet debiterade hemtjänsttimmar ligger under de budgeterade vilket direkt får en påverkan i form av minskad intäkt som för 2023 prognostiseras motsvara 11 mkr. Det är medel som finns kvar hos äldrenämnden och inte debiteras av Leanlink. Här finns ett mönster av att Leanlink har kortare punktinsatser av hemtjänst jämfört privata utförare som oftare har långa sammanhängande insatser som således ger en annan debitering. Ett fortsatt analysarbete måste genomföras för att säkerställa och förstå dessa mönster.

Leanlinks har ett systematiskt arbete för att sänka sjukfrånvaron och åtgärder och planer finns för samtliga verksamheter. I mars var den totala sjukfrånvaron 9.8% och målvärdet är 7%. Även om sjukfrånvaron är fortsatt hög så har den sjunkit med totalt 2.7 % - enheter jämfört mars 2022. Den externa personalomsättningen ligger för närvarande på en likvärdig nivå i jämförelse med förra året.

Verksamhetskostnader

Inom öppna vårdformer motsvarar verksamhetskostnaderna 11 mkr. Dessa består av kostnader för bemanningssjuksköterskor på grund av ökad vårdtyngd samt ökad behov av förebyggande och hälsofrämjande insatser i form av ökad bemanning på träffpunkter (8 kr) samt ökade kostnader för demenscenter och restaurangverksamhet (3 mkr)

Inom vårdboende är verksamhetskostnaderna 17 mkr. Dessa består av kostnader för stärkt bemanning rehabpersonal (5 mkr), samt kostnader för stärkt kommunsjukvård och bemanningssjuksköterskor (12 mkr)

Följande principer gäller för kostnader som klassas som verksamhetsrelaterade kostnader

1. Det är kostnader som specifikt kan knytas till en ökad vårdtyngd eller ökad medicinsk komplexitet.
2. Det är kostnader som Leanlink endast indirekt har möjlighet att påverka.
3. Det är kostnader som är direkt knutna till en större förändring inom verksamhetsuppdraget

Analysen visar att verksamhetskostnaderna inom både öppna vårdformer och vårdboende i huvudsak beror på förstärkt bemanning utifrån en ökad vårdtyngd och ökad medicinsk komplexitet (definitionen av ökad vårdtyngd är "Multisjuka personer som kräver dubbelbemanning samt insatser under hela dygnet") där användningen av bemanningssjuksköterskor ytterligare ökar kostnaden. Utökningen av sjuksköterskor är riktad utifrån omvårdnadsbehov till 4 specifika vårdboenden samt en ökning av bemanningspoolen som arbetar övergripande mot olika verksamheter utifrån behov.

Generellt ökar omvårdnadsbehoven kraftigt i samtliga verksamheter. Från tidigare äldreboende med åldersdomsheminriktning till somatik och demensenheter med multisjuka boende och en korttidsvård för svårt multisjuka med kognitiv svikt ex demens med cancer. Med den förstärka rehabbemanningen och förstärka sjuksköterskebemanningen når förvaltningen ett nyckeltal på ca 120 patienter per rehabmedarbetare (tidigare var fördelningen ca 160-180 patienter per rehabmedarbetare)

Kostnader för bemanningssjuksköterskor är ett område som kräver omfattande strukturerade insatser och som inte kommer kunna påverkas i närtid. Förvaltningen har sedan 2022 ett omfattande åtgärdsprogram för att stärka kommunen som arbetsgivare för sjuksköterskor med bla riktade arbetsmiljöinsatser, höjda löner, kompetens och karriärtrappor, AMRA - (basår för sjuksköterskor) mm. Här pågår också ett länsgemensamt arbete gällande en gemensam upphandling av bemanningssjuksköterskor i syfte att nå bättre villkor och ett samarbete är också initierat med Region Östergötland. Dessa åtgärder syftar till att minska förvaltningens beroende till bemanningsföretagen vilket är högt prioriterat då den totala merkostnaden för bemanningssjuksköterskorna 2023 är 30 mkr.

Vi har kostnader för inhyrda sjuksköterskor motsvarande ca 30 årsarbetare, vilket är drygt 25% av vår budgeterade bemanning.

Slutsatser och fortsatt arbete

Uppföljningen via delårsrapporter samt kvalitetsuppföljningar visar att förvaltningen bedriver en verksamhet i enlighet med äldrenämndens internbudget och Leanlinks verksamhetsplan gällande resultat och kvalitet men avviker väsentligt gällande ekonomi med ett prognostiserat underskott för äldrenämnden om totalt 45 mkr. En åtgärdsplan som omfattar det totala underskottet om 45 milj bör tas fram till nämnden i september. I åtgärdsplanen tydliggörs vilka åtgärder som rör effektiviseringar av verksamhet utan krav på nämndsbeslut samt åtgärder som ska föregås av beslut i nämnd.

Arbetet med effektiviseringar i arbetssätt är påbörjat utifrån redan framtagna intern plan på Leanlink.

Kommunala mål

Analysen av det prognostiserade underskottet samt förslag på hantering och åtgärder ska hjälpa nämnden nå målet med kostnadseffektiv verksamhet samt hållbar ekonomi för att värna om kärnverksamheterna.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Bedöms inte påverka skillnad mellan könen.

Samråd

Samråd har skett med ekonomidirektören, biträdande kommundirektör, TF social och omsorgsdirektör, bitr Utförardirektör, ekonomichef social- och omsorgsförvaltningen samt ekonomichef Leanlink som tillstyrker förslaget.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information av Leanlinks prognostiserade underskott samt åtgärdsplan har genomförts på Leanlink den 12 maj samt 1 juni. MBL information har genomförts på Social och Omsorgsförvaltningen den 12 juni.

Kommunledningsförvaltningen

Sonja Erlandsson